

Study native language is human right

21 February
21 رەشەمه

دۆژی جیهانیی زمانی دایک
روز جهانی زبان مادری
International day for the native language

خویندن به زمانی دایک مافی هه موقیقه

www.kurdistanakurd.com

٢٠١٢ - ١٩ فئوریی ٢٠١٢

ژماره: ٥٧٧

نووسین و ناماده کردن: قادر وریا

له پیشوای ٢١ فئوریه، رۆژی جیهانی زمانی زگماید

پاشکۆی کوردستان

زمانی زگماید و ٢١ فئوریه، بۆنهیه کی گونجاو بۆ حهره که تیکی پیویست

رۆژی ١٤ فئوریه، بانگه‌وازیک به مه‌بهستی ریزگرتن له رۆژی جیهانیی زمانی زگماید که ماله‌ره نهنترنیته‌کان دا بلاو بۆوه.

ئهم به‌سکه‌وازه ههر له یه‌که‌م سانه‌کانه‌وه له‌گه‌ل پيشوازییه‌کی کهرم به‌ره‌وه‌وو بوو. پيشوازی ههم له ناستی حیزب و ریکخراوه و کومه‌لو راگه‌به‌نه‌کاندا. ههم له ناستی که‌سه‌به‌تییه‌کانی و چالاکنی بواره جوراوجوره‌کاندا. ههر زۆر زوویش ریکای خۆی له‌نیو تیکوشه‌ران و چالاکنی سیاسی و فره‌مه‌نگی نهن‌وه‌کانی دیکه‌ی ئیران دا کرده‌وه. ویرای نزیک به ١٠ حیزب و ریکخراو و گروپی سیاسی رۆژه‌لانی کوردستان و نزیک به ٢٠ راگه‌به‌ن و ناوه‌ن و ئهنجومه‌نی کوردی، له‌سه‌ر یه‌ک نزیک به ٧٠ ریکخراوه، کومه‌له، ناوه‌ن، ئهنجومه‌ن و راگه‌به‌نی سه‌ر به نهن‌وه‌کانی دیکه‌ی ئیران پشتوانیان له بانگه‌وازه‌که‌ کرد.

پشتوانی له بانگه‌وازی ریزگرتن (رۆژی جیهانی زمانی زگماید ههر له چوارچۆیه‌ی ریکخراو و گروپ و کومه‌له و ئهنجومه‌نه‌کان دا نه‌مایه‌وه و سه‌دان کسه‌ له نه‌توهه جیاوازه‌کانی ئیران پشتوانیان لی کرده‌وه که ژماره‌یه‌کیان له دیارترین سیماکانی ئۆپوزیسیونی ئیران و له نیو گرت و کومه‌له سیاسی و فره‌مه‌نگیه‌کان و له‌نیو میدیای ئیرانییه‌کان و له بزوتنه‌وه‌ی چه‌پ و رۆوناکییری دا، ناویکی ناسراون، ئه‌وانی دیکه‌ش ئه‌که‌رچی له‌وانه‌یه‌ له‌ ناسته‌ له ناویانگ و ناسراوی دا نه‌بن، به‌لام زۆر به‌یان رابردوویه‌کی دور و درێژیان له‌ خه‌بات و تیکوشان له‌پشتاوی ئازادی، دیموکراسی، مافی سرف و مافی نه‌ته‌وه‌یی دا هه‌یه. پشتوانی له‌ بانگه‌وازه‌ هه‌روا درێژه‌ی هه‌یه و به‌ دلاییه‌وه تا ده‌گه‌به‌ ١٢ فئوریه، رۆژی جیهانی زمانی زگماید، ژماره‌ی پشتوانیان زیاتر ده‌بی.

ئایا نه‌توهه بده‌سته‌کان و به‌تایه‌تی چالاکنی سه‌ر به‌و نه‌ته‌وانه، وگه‌ ئه‌و بانگه‌وازه‌ داوی لیکردوون، رۆژی ١٢ فئوریه، هیچ جمو‌ول و حهره‌کتیک به‌ ناوکی له‌ وپست و ناوا نه‌ته‌وه‌یی و زمانیه‌کانی خۆیان و بۆ ئاره‌زایه‌تی ده‌برین له‌ سته‌م و هه‌لاورانی نه‌ته‌وه‌یی و زمانی له‌ کوماری ئیسلامی دا، له‌ خۆیان نیشان ده‌ده‌ن؟ له‌ سالا‌نی رابردو هیندیک له‌ میدیاکان و کومه‌له و ئهنجومه‌نه‌کانی سه‌ر به‌ چهن نه‌ته‌وه‌یه‌ک وگه‌ کرد،

بۆچی ٢١ فئوریه کراوه به رۆژی جیهانیی زمانی دایک؟

رۆژه جیهانی و نیونه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کان، ههر کامیکان میژوو و سه‌ره‌برده‌یی تایه‌ت به‌ خۆیان هه‌یه. رۆژی جیهانیی زمانی زگماید که ٢١ فئوریه‌ی ههر سالیکه، پيشینه و میژوی خۆی هه‌یه. ٦٠ سال له‌مه‌وه‌یه‌ر له ٢١ فئوریه‌ی ١٩٥٢ دا، خویندکارانی به‌نگلادیش که ئه‌و کاته ولاته‌کیان به‌شیک بوو له‌ پاکستان، وگه‌ ئاره‌زایی ده‌ربیرین له‌ داسه‌پاندنی زمانی ئوردوو به‌سه‌ر نه‌ته‌وه‌کیان دا. خۆپیشاندانان وه‌ری خه‌ست، له‌ ئاکامی ته‌مه‌نی هیزه‌ چه‌کناره‌کانی پاکستان دا خویندکاری به‌نگلادیش گیانیان له‌ ده‌ست دا. خه‌لکی به‌نگلادیش، به‌لام ده‌ستیان له‌ خه‌بات هه‌ل نه‌گرت و نه‌که‌ ههر نه‌چونه‌ ئۆر باری داسه‌پانی زمانیکی دیکه، ملیان بۆ مانه‌وه‌ له‌ ژیر ده‌سه‌لات و له‌ چوارچۆیه‌ی پاکستان دا، نه‌دا و سه‌ره‌نجام سه‌ره‌بخۆیی خۆیان به‌ده‌ست هینا.

روداوی ١٢ فئوریه‌ی ١٩٥٢ بووه‌ هۆی ئه‌وه‌ به‌نگلادیش وگه‌ یه‌که‌م ولاته‌ که له‌ پیناوی زمانه‌که‌ی دا خه‌باتی کردوه و قوربانی داوه، سه‌یری بکری، ئه‌و ولاته‌ له‌ نوامبری ١٩٩٩ به‌ رسمیی پشتوانی به‌ یونسکو کرد که رۆژی ٢١ فئوریه، وگه‌ رۆژی جیهانیی زمانی دایک بناسری. دیاره‌ ئهنجومه‌نی جیهانی لایه‌نگرانی زمانی زگماید پشتی ئهم پشتوانیه‌یه‌ان گرت و له‌ ئاکامدا، سه‌به‌مه‌ین کۆری گشتی ریکخراوی نه‌ته‌وه‌ یه‌که‌رتوه‌وه‌کان ئهم پشتوانیه‌ی په‌سند کرد.

به‌نگلادیش ولاتیکی ١٥ میلیونییه‌ و زمانه‌که‌ی به‌نگالییه. دیاره‌ ئه‌و ولاته‌ پيشتر موسته‌عمه‌ره‌ی ئینگلیستان بوو. ههر بۆیه‌ زمانی ئینگلیزی له‌ ولاته‌ دا به‌هۆی زۆره، رۆژی ٢١ فئوریه‌ له‌ به‌نگلادیش وگه‌ رۆژی شه‌میدانی زمان ناویدر کراوه.

به‌ دلاییه‌وه‌ خه‌بات و قوربانیان له‌ پیناوی زمانی دایک له‌ نیو کورد دا میژوییه‌کی کونتر له‌ خه‌لکی به‌نگلادیشی هه‌یه. له‌ وگه‌ته‌وه‌ که رۆژی ٢١ فئوریه‌ بیسته‌م دا کورد به‌ر له‌ شه‌ری دووه‌می جیهانی له‌ سه‌رده‌می ره‌زا خان و ئه‌تا تورک دا له‌ پیناوی پاراستن و زیندوو راگرتنی زمانه‌که‌یدا گیانی خۆی ده‌خه‌سته‌ مه‌ترسی سه‌رباری ئه‌مه‌ش به‌ دیدان سال پيشتر، که‌وتیوه‌ هه‌ولی خه‌زمه‌تی زمانه‌که‌ی و چاپ و بلاکردنه‌وه‌ی رۆژنامه‌ به‌ زمانه‌که‌ی و له‌ سونگی ئهم «تاوان»ه‌وه‌ ئاواره‌ و په‌ریوه‌ی هه‌نده‌ران بووه.

ئهم‌سال له‌ ههریمی کوردستانیش، له‌ رۆژی ٢١ فئوریه‌ دا ئاکادیمیای کوردستان سیماریک به‌ بۆنه‌ی ئهم رۆژه‌وه‌ و بۆ باس له‌ لایه‌نه‌ جوراوجوره‌کانی زمانی کوردی پیک ده‌نی.

«کوردستان»یش وگه‌ بایه‌خاندان به‌ زمانی زگماید و له‌ پيشوازی ٢١ فئوریه‌ دا ئهم پاشکۆیه‌ی ناماده‌ کردوه‌ که‌ هیوادارین جیکای ره‌زانه‌ندیی خوینه‌ران یی.

رۆژی جیهانیی زمانی دایک
روز جهانی زبان مادری
International Day for
The native language
2012.02.21

فرخوان بری رۆز جیهانی زمان مادری

بانگه‌وازیک له‌ ماوه‌یه‌کی که‌م دا و بی ناماده‌کاریه‌یه‌کی به‌رپالوی پيشتر، گونجاو‌بوونی بۆنه‌که‌ بۆ لیک کۆکردنه‌وه‌ی پیکه‌اته‌ جیاوازه‌کان و ده‌نگه‌ جوراوجوره‌کان، ده‌سه‌لمه‌نی. ئۆپوزیسیونی ده‌بی پیکه‌اته‌ مه‌یدانی ناوه‌وه‌ی ولاته‌ بیه‌ته‌وه‌ مه‌یدانی سه‌ره‌کی خه‌بات و به‌ره‌برکاتی خه‌لک له‌گه‌ل ده‌سه‌لاتی دیکتاتور و سه‌رکه‌وتنه‌ری کوماری ئیسلامی، پرسی زمانی زگماید و بۆنه‌یه‌کی وگه‌ رۆژی جیهانیی زمانی دایک بۆ بزواندن خه‌لک گونجاوون. ره‌وا بوونی داخوازه‌ نه‌ته‌وه‌یی و زمانیه‌کان و دان پیدانانیان له‌ په‌سندکراوه‌ نیونه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کاندا له‌ لایه‌که‌ و له‌ لایه‌کی دیکه‌، که‌متا‌رکتیک باسکردنی ئه‌سه‌له‌کانی ١٥ و ١٩ قانوونی ئه‌ساسیی کوماری ئیسلامی له‌ جوراوجۆری «قه‌ومی» و زمانی خه‌لکی ئیران، ده‌کری وگه‌ زهمینه‌ هه‌مووانمان یی و هاندهری هه‌موو لایه‌کان یی بۆ ئه‌وه‌ی به‌ یه‌که‌وه‌ بیه‌ته‌ مه‌یدان و ده‌نگمان به‌رز بکه‌نه‌وه‌، ئهم هه‌ره‌وه‌زه‌ی به‌ هاره‌بش حیزب وهر‌بگری.

گرنگ سه‌وه‌یه‌ ئه‌مه‌ ئه‌مه‌ پیکه‌اته‌ جوراوجۆره‌کانی خه‌لکی ئیران بۆنه‌ و پرس و بایه‌تی ئه‌وتو بۆزینه‌وه‌ که‌ ده‌دی هاره‌بش و یستی هاره‌بشی هه‌مووانمان یی و هاندهری هه‌موو لایه‌کان یی بۆ ئه‌وه‌ی به‌ یه‌که‌وه‌ بیه‌ته‌ مه‌یدان و ده‌نگمان به‌رز بکه‌نه‌وه‌، ئهم هه‌ره‌وه‌زه‌ی به‌ هاره‌بش حیزب وهر‌بگری.

ته‌گه‌ر زمانیک پێی بخویندری:

هه‌رکام له‌و نه‌تانه‌ له‌ جياتی ئاڤه‌ی په‌کرتن بێت، بېته هه‌وینی لیکتازان و داڕانیان.

«بۆ هه‌وینه‌که‌ به‌ شه‌یوه‌یکه‌ گشتی ئه‌م تیکه‌شته هه‌به‌ که‌ زمانی نه‌ته‌وه‌یه‌ په‌کیک له‌ کۆله‌که‌کانی شوناسی نه‌ته‌وه‌یه‌، به‌ ناچار ده‌وله‌تان و گرووبه‌ نه‌ته‌وه‌یهره‌وه‌رکاتی هه‌ر کومه‌لیک ئاتوان له‌ ئاست باره‌وه‌وێی که‌ مافی خویندن به‌ زمانی کوردی له‌ده‌ستووێی عێراقدا چه‌سپه‌وه‌، هه‌ریک شه‌وه‌ هه‌راره‌ته‌ زمانی خویندن له‌مه‌یش نه‌وه‌یه‌که‌ی خه‌وه‌وه‌وه‌ی دروستکهر، که‌ له‌ زور رووه‌وه‌ په‌کرتوو بوو، نه‌هه‌میکی گرگی دیکه‌ی ئه‌هه‌سه‌سته‌ ئه‌وه‌ بوو که‌ هه‌سته‌ی خه‌به‌سکورد ژانین، واته هه‌وشیاریی نه‌ته‌وه‌یه‌ی لای مروڤی کورد به‌هه‌ز کرد.» (٥)

له‌ وێهه‌لاتی کوردستانیش له‌وه‌چانه‌سه‌دا که‌ له‌ سه‌یبه‌ی رووناکی، به‌رنامه‌ڕێژیکی زمانیدا له‌ جیوازی ئه‌وه‌یه‌ که‌ سه‌سه‌ره‌ای بوه‌نی ئه‌لڤوینی جیاوازی و جیاوه‌وه‌ری دیالیکته‌کان سه‌ره‌یه‌وه‌ی، پیک ئایه‌ و ئامانه‌جی سه‌ره‌گی په‌شتگی ئاخریت، بۆه‌ له‌سه‌ر که‌ جیاتیی خویندن به‌ چه‌ند دیالیکتی جیاوازی، خویندن به‌ زمانی ته‌هه‌یه‌ی په‌کرتووێی به‌رچاوه‌ کرد.

ئه‌مه‌ش به‌ گه‌وه‌ی خۆی کاریکه‌ری له‌ سه‌ر قه‌بوولگرانی ئه‌و زمانه‌ وه‌ک زمانی ستانداردی کوردی له‌ نیوه‌ خاکی وێهه‌لاتی کوردستان و نه‌هه‌گی ده‌وی ئه‌و کاتانه‌ هه‌بوو.

دیسه‌ره‌ شه‌گه‌ر وێژیک کورد و نه‌ته‌وه‌ناسه‌کانه‌ی یه‌که‌ی ئێران ده‌ره‌تانی خویندن به‌ زمانی خۆیان به‌ پیک بێت، په‌کیک له‌و گرته‌بانی به‌ره‌وه‌ی کورد ده‌یه‌ته‌وه، هه‌لأرانی دیالیکته‌کی تابه‌ت بۆ خویندن، شه‌یتی سه‌ره‌یه‌یه‌ی ئه‌و هه‌زو ده‌سه‌لاتانه‌ی هه‌موو کات ده‌ی به‌سه‌رانه‌ بۆ خویندن به‌م زمانه‌ یه‌وون، له‌ جیاوازیی دیالیکتی و زاوه‌هه‌لاتی ئه‌م زمانانه‌ بۆ مه‌به‌سته‌ شوڤیسیتیه‌کانی خویان بۆه‌ نه‌هه‌تی ئاسه‌گه‌ی تووێ ناگه‌گی له‌ نیوان ئاخوه‌ره‌اتی زمانیک، که‌ که‌ و ده‌هه‌گرز، له‌ داهاوتشه‌ دووڕینه‌ی په‌شتگیریی سیاسه‌تی خویندن به‌ چه‌ند دیالیکتی جیاوازی بێت، ئه‌مه‌ ته‌ک هه‌ر کومه‌ک به‌ره‌وه‌بوونی زمانی ستانداردی

کاتێک زمانیک له‌ قوتابخانه‌ دا پێی ده‌هویندێت، چه‌گه‌ له‌هه‌وێ پارمه‌نی به‌هه‌ز بوونی شوناسی نه‌ته‌وه‌یه‌ له‌ ئه‌وه‌ ناخه‌فه‌راتی زمانه‌که‌ دا ده‌کا بوار بۆ دروستبوونی زمانی ستانداردی ده‌وه‌خه‌ستیی بزانین چوون؟

زمان و شوناسی نه‌ته‌وه‌ی:

زمان په‌کیک له‌ بنچینه‌ سه‌ره‌که‌یه‌کانی په‌کیکاته‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌ و به‌ بوچوونی زور که‌سه‌ی خاوه‌نرا له‌م هه‌وه‌دا، زمان له‌ هه‌موو بنچینه‌کانی دیکه‌ نه‌ته‌وه‌ گرنگه‌ر، «په‌کیک له‌ گرنگترین ئاسمه‌کانی نه‌ته‌وه‌ زمانه‌که‌یه‌تی، بۆیه‌ ته‌گه‌ر باس له‌ په‌یه‌کانی هه‌ر نه‌ته‌وه‌یه‌ک یا نه‌ته‌وه‌بوونی هه‌ر کومه‌لیکی مرویی دیاریکراوه‌ بکری، ئه‌وا له‌ په‌شته‌گی تابه‌ته‌مه‌نیه‌کانیدا باس له‌ زمان ده‌کریته هه‌ر ئه‌وه‌شه وایکده‌وه‌ که‌ زور له‌ نه‌ته‌وه‌هه‌کان به‌ ناوی زمانه‌کانه‌به‌هه‌وه‌ او به‌رین... جا هه‌ر کاتیگه‌ نه‌ته‌وه‌ی زیده‌مه‌ست پتوانیت زمانه‌کی بياريزیت و له‌ بۆته‌ی زمانی داگیرکهره‌که‌یدا نه‌تۆپه‌ته‌وه، ئه‌وا ئه‌و نه‌ته‌وه‌یه‌ زیندوه‌ و به‌ زیندوویی ده‌میته‌وه.» (١) ته‌م قه‌سه‌یه‌ له‌باریه‌ نه‌ته‌وه‌ی کورده‌ زمانی کوردیه‌وه، پتر راسته.

زمان له‌ روانگی ناسیونالیستیه‌وه، وه‌ک ئاسمه‌زانیکی گرنگی به‌رژه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌وێزان و ده‌وله‌ت رۆژان چاوی لێده‌کریته. هه‌ر بۆیه‌ ناسیونالیزمی فارس که‌ به‌ ده‌سه‌لات ده‌گا زمانه‌کانی دیکه‌ هه‌هه‌ده‌ ده‌کات (٢) ته‌هه‌و که‌ شوێنی مه‌شرووته له‌ ده‌ستووێی خۆیدا بۆ په‌که‌جگار به‌ شه‌یوه‌ی قه‌ه‌می و پاسایی باس له «نه‌ته‌وه‌ی ئێران» له‌ سه‌ر به‌نهای زمان و کۆلتوویری فارسی ده‌کات و حاشا له‌ زمان و کۆلتوویری نه‌ته‌وه‌کانی دیکه‌ی ئێران ده‌کات. له‌مه‌ته‌وه‌ سه‌سه‌ره‌چاوه‌ ده‌گه‌ریت که‌ به‌رژه‌وه‌ی به‌ نه‌ته‌وه‌ کردنی «ئێران».

به‌ قه‌ولی ئینگلیزییه‌کان تیکه‌لاویکی بۆوویی ئالمانی و زمانه‌ سلافیه‌کان بوو. «بۆ» (٣) به‌هه‌ژهه‌ زمانی عه‌یری، په‌ک له‌و هه‌وه‌ره‌یه‌ که‌ چوه‌له‌که‌کانی په‌کوه‌ به‌ستوه‌وه‌وه.

لێره‌دا، هه‌وايه‌ وه‌ک تانگی کورده‌ ته‌م په‌سه‌ره‌ له‌خه‌مان به‌گه‌ی بۆ ده‌ییت نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ وه‌ک نه‌ته‌وه‌ی کورده‌ که‌ ده‌یه‌یه‌که‌ له‌ ده‌یه‌یه‌ی که‌ نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ی خۆی له‌ ده‌یه‌یه‌ی مێژوودا سه‌هه‌مانده‌ و زمانه‌که‌ی خۆی په‌ستوه‌وه، زمانه‌که‌ی بۆ به‌ هه‌زکردنی هه‌وێنه‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌ی و شوناسی نه‌ته‌وه‌یه‌، به‌کار نه‌هه‌تیته‌؟

بواره‌ڕه‌سه‌تووێی زمانی ستاندارد:

زور له‌ زمانه‌وانان و شاره‌زه‌ایانی بواره‌ی زمان، به‌ره‌وه‌ و فیخرکردن و خویندن له‌ قوتابخانه‌دا به‌ په‌کیک له

بۆه‌وه‌ی ئێران، «به‌ر له‌ هه‌ر هه‌وه‌رکێکی دیکه‌ پشته‌ به‌ زمان ده‌به‌سته‌یت. ئه‌و نه‌ته‌وه‌ خه‌پاڵیه‌ی ناسیونالیسته‌ فارسه‌کان و شوڤیسیتیه‌کانی ئێران، په‌کوه‌ به‌ستوه‌وه‌وه.»

لێره‌دا، هه‌وايه‌ وه‌ک تانگی کورده‌ ته‌م په‌سه‌ره‌ له‌خه‌مان به‌گه‌ی بۆ ده‌ییت نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ وه‌ک نه‌ته‌وه‌ی کورده‌ که‌ ده‌یه‌یه‌که‌ له‌ ده‌یه‌یه‌ی مێژوودا سه‌هه‌مانده‌ و زمانه‌که‌ی خۆی په‌ستوه‌وه، زمانه‌که‌ی بۆ به‌ هه‌زکردنی هه‌وێنه‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌ی و شوناسی نه‌ته‌وه‌یه‌، به‌کار نه‌هه‌تیته‌؟

بواره‌ڕه‌سه‌تووێی زمانی ستاندارد:

زور له‌ زمانه‌وانان و شاره‌زه‌ایانی بواره‌ی زمان، به‌ره‌وه‌ و فیخرکردن و خویندن له‌ قوتابخانه‌دا به‌ په‌کیک له

لێره‌دا، هه‌وايه‌ وه‌ک تانگی کورده‌ ته‌م په‌سه‌ره‌ له‌خه‌مان به‌گه‌ی بۆ ده‌ییت نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ وه‌ک نه‌ته‌وه‌ی کورده‌ که‌ ده‌یه‌یه‌که‌ له‌ ده‌یه‌یه‌ی مێژوودا سه‌هه‌مانده‌ و زمانه‌که‌ی خۆی په‌ستوه‌وه، زمانه‌که‌ی بۆ به‌ هه‌زکردنی هه‌وێنه‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌ی و شوناسی نه‌ته‌وه‌یه‌، به‌کار نه‌هه‌تیته‌؟

بواره‌ڕه‌سه‌تووێی زمانی ستاندارد:

زور له‌ زمانه‌وانان و شاره‌زه‌ایانی بواره‌ی زمان، به‌ره‌وه‌ و فیخرکردن و خویندن له‌ قوتابخانه‌دا به‌ په‌کیک له

لێره‌دا، هه‌وايه‌ وه‌ک تانگی کورده‌ ته‌م په‌سه‌ره‌ له‌خه‌مان به‌گه‌ی بۆ ده‌ییت نه‌ته‌وه‌یه‌که‌ وه‌ک نه‌ته‌وه‌ی کورده‌ که‌ ده‌یه‌یه‌که‌ له‌ ده‌یه‌یه‌ی مێژوودا سه‌هه‌مانده‌ و زمانه‌که‌ی خۆی په‌ستوه‌وه، زمانه‌که‌ی بۆ به‌ هه‌زکردنی هه‌وێنه‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌ی و شوناسی نه‌ته‌وه‌یه‌، به‌کار نه‌هه‌تیته‌؟

بواره‌ڕه‌سه‌تووێی زمانی ستاندارد:

زور له‌ زمانه‌وانان و شاره‌زه‌ایانی بواره‌ی زمان، به‌ره‌وه‌ و فیخرکردن و خویندن له‌ قوتابخانه‌دا به‌ په‌کیک له

نه‌ته‌وه‌یه‌ی خۆی نییه‌ و له‌و ده‌سکا دامه‌زوانه‌ بیه‌یشه، که‌ دلسۆزان خه‌له‌یه‌وه‌ن و گوڤه‌رانه‌ نیه‌ که‌ ئاماده‌یی و ده‌نگه‌وه‌یه‌کی ئه‌وتوێان له‌ زمانی ته‌هه‌یه‌ی په‌کرتووێی دا نییه. ده‌ییت شانبه‌شانی باه‌خه‌دان به‌ نه‌هه‌سین به‌ زمانی ته‌هه‌یه‌یه‌ی په‌کرتوو، بۆ کورده‌وه‌ی ته‌هه‌یه‌ییانه‌ کهلکه‌ره‌گه‌رن له‌ په‌که‌ و مه‌لپه‌ره ئینترنێتیه‌کان و بلاموکرده‌وه‌ی نووسین و توێژینه‌وه‌ و فه‌ره‌هه‌نگ له‌ رێگای ئه‌وانه‌وه، له‌ نه‌هه‌وینی گوڤاڤ و رۆژنامه‌ و ده‌سکاڤی چاپ و په‌خش له‌ رۆژه‌لاتی کوردستاندا، ده‌کریته رێگایه‌کی زور باش بۆ ده‌سه‌تره‌گه‌یه‌شن به‌ خویندری کورده‌ بێت.

کاپیه‌ی زمانی ستانداردی کوردی، ئه‌رگیکی بیه‌سته، ئه‌مه‌ش به‌ وانای غه‌فلوون نییه‌ له‌ شووه‌زار و گوڤه‌رانه‌ نیه‌ که‌ ئاماده‌یی و ده‌نگه‌وه‌یه‌کی ئه‌وتوێان له‌ زمانی ته‌هه‌یه‌ی په‌کرتووێی دا نییه. ده‌ییت شانبه‌شانی باه‌خه‌دان به‌ نه‌هه‌سین به‌ زمانی ته‌هه‌یه‌یه‌ی په‌کرتوو، بۆ کورده‌وه‌ی ته‌هه‌یه‌ییانه‌ کهلکه‌ره‌گه‌رن له‌ په‌که‌ و مه‌لپه‌ره ئینترنێتیه‌کان و بلاموکرده‌وه‌ی نووسین و توێژینه‌وه‌ و فه‌ره‌هه‌نگ له‌ رێگای ئه‌وانه‌وه، له‌ نه‌هه‌وینی گوڤاڤ و رۆژنامه‌ و ده‌سکاڤی چاپ و په‌خش له‌ رۆژه‌لاتی کوردستاندا، ده‌کریته رێگایه‌کی زور باش بۆ ده‌سه‌تره‌گه‌یه‌شن به‌ خویندری کورده‌ بێت.

نه‌هه‌سین به‌ فه‌رمیاسناریی زمانی کوردی و به‌ده‌سه‌ته‌بانی مافی خویندن به‌و زمانه‌ له‌ قوتابخانه‌کانی کوردستاندا، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ له‌ لایه‌ک گه‌شته‌ری کردنی ته‌م خواسته ئه‌سته‌ رۆژه‌لاتی کوردستاندا بیه‌یه‌سه، به‌ جوړیگ که‌ نه‌که‌ هه‌موو توێژی رووناکییه‌ر و فه‌ره‌هه‌نگی، به‌لکه‌و تیکه‌ری خه‌ک داواي ځهن. له‌ لایه‌کی دیکه‌وه، جینی خه‌یه‌تی بۆ مه‌یانه‌ گه‌ری جیددتری داواي خویندن به‌ زمانی دایکه‌، له‌ کهل چالاکان و دامه‌زواره‌ کۆلتوویرییه‌کانی نه‌ته‌وه‌ بنده‌سته‌کانی دیکه‌ی ئێران، هاره‌هه‌نگای و هاره‌کاری هه‌یته‌، به‌ تابه‌یه‌تی له‌بانه‌یه‌وه‌ جینی خه‌یه‌تی کهلکی بیه‌یسته له‌ رۆژی جیه‌یه‌یی زمانی دایک وه‌رگه‌ییت و ته‌م وێژیه‌ بکریته به‌ ده‌قه‌تیک بۆ ده‌به‌رین و نواندنی و یسته‌نی له‌مه‌زینه‌ی خویندن به‌ زمانی دایکه‌.

هه‌نگاوه‌ نیشان ده‌ده‌ن، جینی خه‌یه‌تی خه‌ک، به‌تابیه‌تی که‌سانی دلسۆز و

ئه‌ر که‌ هه‌نووکه‌یه‌یه‌کانی ئۆگران و دلسۆزان

زمانه‌که‌مان له‌ رۆژه‌لاتی کوردستاندا

له‌م ده‌وا له‌و په‌شه‌ له‌ چاهمه‌نیه‌ی کورد به‌ ئه‌لڤوینی لاتیینی نووسراوه‌ن، بخوینته‌وه‌، بۆ نووسه‌ری کوردی رۆژه‌لاتی کوردستانیش ته‌م توانایه‌ دروست ده‌ییت، که‌ هه‌ر نه‌ییت بوخته‌ یان هه‌لأراده‌یه‌ک له‌ به‌هه‌مه‌کانی به‌ ئه‌لڤوینی لاتیینی بلاو بکاته‌وه، تا ته‌و په‌شه‌ له‌ خه‌یه‌ره‌اتی کورد که‌ ناتوانن به‌ ئه‌لڤوینی عه‌ریه‌ی، بخوینته‌وه، له‌ به‌هه‌می نووسه‌ره‌اتی ئه‌و به‌هه‌ی کوردستان، کهلکه‌ وه‌رگه‌رن.

٢. باه‌به‌خه‌دان به‌ کاری زانسته‌ی له‌ پیه‌ده‌نی له‌گه‌ل زمانی کوردیدا، ته‌م پتر روه‌ی له‌و توێژه‌ له‌ زانایان و رووناکییه‌ریانی کوردی رۆژه‌لاتی کوردستان یان به‌شه‌هه‌نگای دیکه‌ ئیترانه‌، که‌ له‌ هه‌وازی زمانه‌وانیدا سه‌پۆرن. توێژینه‌وه‌ له‌باریه‌ی زار و شه‌وه‌دانی زمانی کوردی، ده‌توانیت به‌شیک له‌م کاره‌ زانسته‌یه‌ بێت. هه‌روه‌ها به‌سته‌ی کورو کوه‌ونه‌وه‌ و سه‌یه‌ماری زانسته‌ی له‌باریه‌ لاینه‌ جیواوه‌هه‌کانی زمانی کوردی و ئالوگه‌ری بیرورا و گه‌لاله‌ و په‌سه‌ند کردنی راسپاره‌وه‌ و په‌شێنار و به‌ریاری به‌هه‌کله‌م بیه‌دیه‌نی دا باه‌یه‌ی خۆی هه‌یه‌، دیاره‌ ته‌م چه‌ره‌ کارانه‌، تێچووویان هه‌یه‌، به‌هه‌وه‌یه‌هه‌وه‌، که‌ داسمه‌ ده‌سه‌نگا ده‌هه‌یه‌یه‌یه‌یه‌کان، به‌هه‌سه‌ن روه‌ی خه‌وش به‌م چه‌ره‌

له‌هه‌لمه‌رحی ئیستادا، که‌ گه‌لی کورد له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان، ده‌سه‌لاتیکه‌ی سیاسه‌ی و نه‌ته‌وه‌یه‌ی تابه‌ته‌ به‌ خۆی نییه‌ و هه‌وه‌لان بۆ فیروبوون و فیخرکردنی خویندنه‌وه‌ و نووسینی کوردی، فه‌ره‌هه‌نگه‌وه‌ و لیکه‌وه‌یه‌وه‌ له‌ باره‌ی زمانی کوردیه‌یه‌وه، به‌ هه‌وێ تاکه‌ رووناکییه‌ر و دلسۆزه‌کانی ته‌و نه‌ته‌وه‌یه‌ و هه‌وه‌اتی زمانه‌که‌ به‌ یه‌ی په‌شگیریی ده‌سه‌لات و دامه‌زراویکی ده‌وله‌تی به‌رپه‌وه‌ ده‌ییت بیه‌سته‌ کومه‌لیک خه‌ل له‌به‌رچاوه‌ بکریته‌ گرنگه‌ڕینیان، بریتین له:

١. به‌ره‌وه‌بوونی له‌سه‌ر ته‌و هه‌وه‌ی په‌هه‌ره‌ که‌ چه‌ندین سه‌له‌ به‌ نیازی پاراستن و خه‌زمه‌تی زمانی کوردی ئه‌نجام نه‌ده‌ریهن. گرنگه‌ڕینی ته‌م هه‌ولانه‌، ئاشنا کردنی ته‌وه‌ نویه‌یه‌کانی کوردستان به‌ ئه‌لڤوینی و ریتووسی کوردی و هه‌اندانیان بۆ خویندنه‌وه‌ و نووسین به‌ زمانی کوردیه‌یه‌، به‌م فێزکردنه‌ سه‌ره‌تالییه‌ بریدکی بیه‌ده‌نی له‌ نیوان خویندنه‌واری کورد و چاهمه‌نی و ته‌هه‌یه‌ییانی نووسراوی کوردی په‌که‌یدیت و له‌گه‌ل زانیان رۆچوونی خویندری کورد به‌و ته‌هه‌یه‌ییاتی کوردیدا، پتر فوگی زمانی ته‌هه‌وه‌یه‌یه‌یه‌.

له‌م ئێوه‌دا جیه‌کی خه‌وشحالییه‌، که‌ فێزکردنی ئه‌لڤوینی لاتیینی که‌وته‌وه‌ به‌ر سه‌ره‌جی فێزکاران و ماموسناریی زمانی کوردی له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان. له‌ رێگای فیروبوونی ته‌م ئه‌لڤوینییه‌وه، خویندری کورد ده‌توانیت

